

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

Het Openbaar Bestuur in een ander daglicht: Ed van Thijn, Retour Den Haag; dagboek van een minister, uitgegeven in Amsterdam door Van Gennip, 1994, ISBN: 90-5515-023-1

Eeden, N. van den

Citation

Eeden, N. van den. (1995). Het Openbaar Bestuur in een ander daglicht: Ed van Thijn, Retour Den Haag; dagboek van een minister, uitgegeven in Amsterdam door Van Gennip, 1994, ISBN: 90-5515-023-1. *Bestuurskundige Berichten*, 10(1), 22-23. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233877>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](#)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233877>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

schouwd? Toen ik onlangs in een groot Londens theater de (aanbevelenswaardige) musical Miss Saigon bijwoonde - met onder anderen de Groningse collega die mij in 1982 voor 5 werkgroepen inroosterde! - raakte ik onder de indruk van het perfecte systeem van de onzichtbare draadloze microfoons. Waar de spelers ook naar toe liepen, steeds waren ze uitstekend verstaanbaar. In zaal SC-01 hang je een wat onbestemd voorwerp om je nek waar weliswaar geluid doorheen komt (als je met je kin op je borst praat) maar dat grote beperkingen stelt aan de bewegingsvrijheid. Wanneer je wat heen en weer loopt tussen de overheadprojector en het kathedraal, zit je broek al snel onder de krijtsporen die het snoer achterlaat, terwijl het risico om onder uit te gaan vele malen groter is dan bij menige bergsportbeoefening. Bovendien laat de inrichting van de zaal het niet toe dat je er door heen

loopt, hetgeen voor het contact met de groep wel zo nuttig is. Uit onderwijskundig onderzoek blijkt dat het in elk geval funest is om achter de lessenaar te blijven staan, het oog wil bewegende beelden, een principe waar de TV dagelijks gebruik van maakt! En wat de TV betreft: het zou heel mooi zijn als studenten evenals het publiek bij sommige TV-spectacles een knoppenbord voor zich hadden. "Dames en heren, gaat het te snel?" Als 85% op toets 'ja' drukt (hetgeen onmiddellijk op een scherm valt af te lezen) is dat een duidelijke indicatie om het tempo iets te verlagen. Een ander voordeel daarvan zou zijn dat de docent snel en eenvoudig er achter kan komen wat de toehoorders weten van een bepaald terrein. Indien een groot percentage denkt dat de burgemeester wordt benoemd door de Commissaris van de Koning (zoals regelmatig op tentamens naar voren komt), is het raadzaam

even stil te staan bij de benoemingsprocedure. Maar onder de dreiging van de zoveelste bezuiniging vallen dure technische aanpassingen vermoedelijk niet te verwachten...

Over hoorcolleges als onderwijsvorm ben ik - onder de huidige omstandigheden - dus niet zo te spreken, de individuele student komt daar onvoldoende tot zijn recht. Aan de andere kant zou die ook wel wat meer van zich mogen laten horen. Toen ik ruim een half jaar na afloop van een collegeperiode in de enquête-resultaten zag dat een student de sheets onleesbaar had gevonden, begreep ik werkelijk niet waarom die nagelaten had daar meteen al iets van te zeggen! De meeste studenten zijn naar mijn smaak in een grote groep onnodig passief. Het is, ter afsluiting, ook om die reden dat ik ze bij voorkeur tegenkom in werkgroepen. ■

Het Openbaar Bestuur in een ander daglicht

Ed van Thijn, Retour Den Haag; dagboek van een minister, uitgegeven in Amsterdam door Van Gennip, 1994, ISBN: 90-5515-023-1

Niels van den Eeden

Voor een ieder die graag een kijkje wil nemen achter de schermen van de parlementaire democratie in Nederland is het onlangs verschenen boek van Ed van Thijn, 'Retour Den Haag', een aanrader. In dit dagboek beschrijft de voormalige burgemeester van Amsterdam op minutieuze wijze hoe zijn reputatie als 'bestuurlijk zwaargewicht' steeds verder afkalft tijdens zijn verblijf als minister op Binnenlandse Zaken. Het boek begint in januari 1994 als Wim Kok een klemmend beroep doet op van Thijn om de zojuist overleden Ien Dales op

te volgen met het doel hem te helpen de naderende verkiezingsnederlaag af te wenden en eindigt halverwege de trap op een bovenwoning in Amsterdam-Zuid als Kok, de nieuwe toekomstige premier van Nederland, de afgetreden minister bedankt voor zijn toegestoken hulp.

Zoals diverse media inmiddels hebben gemeld, staat er in het boek een schat aan nieuwtjes. Van Thijn maakt bekend dat Lubbers in de hoogtijdagen van de IRT-affaire voornemens was af te treden en dat Wim Kok dat verhinderd heeft. Ook wordt een heel ander beeld van Wim Kok geschetst dan uit de media bekend was. De huidige premier snauwt ministers af en geeft sterk de indruk dat hij be-

paalde kabinetsleden niet kan luchten of zien (Ritzen, Alders). Verder komt Kok over als een man die op politiek vlak zeer gerespecteerd wordt, lange dagen maakt en op de meest onverwachte momenten opduikt.

Hoe interessant de verschenen analyses over het boek ook zijn, de meeste media hebben een aantal andere belangwekkende aspecten van het boek onderbelicht gelaten. Zo wordt er bijvoorbeeld nauwelijks ingegaan op het (schaarse) privé-leven van een minister in Nederland. Uit het boek van Van Thijn komt duidelijk naar voren dat wie het in de Nederlandse politiek ver wil schoppen, zijn leven in dienst zal moeten stellen van partij

en vaderland. Tijd voor vrouw, kinderen, andere familieleden of vrienden is er niet of nauwelijks. En wan

gezien Van Thijn dit laatste beroep op hem niet kan weerstaan, moet hij even later Odette de (zoveelste) ver

neer er wel tijd voor vrijgemaakt wordt, dan staan vaak de gedachten er niet naar.

Opvallend is dat Van Thijn zijn ideeën over het politieke leven nauwkeurig op papier zet, terwijl hij zijn gedachten hierover hoogst zelden in zijn aantekeningen verwerkt. Welgeteld één keer laat hij zien hoe belastend zijn werk soms is voor zijn privé-leven. Dit is als hij doodmoe en uitgeput van enkele lange zware dagen met zijn werk klaar is en zegt uit te kijken naar de afspraak met Odette, zijn vrouw, om voor het eerst tijdens zijn ministerschap een hapje met haar in Den Haag te gaan eten. Juist op dat moment wordt hij gebeld door de campagneleiding of hij direct naar Hilversum wil gaan om in de uitzending van NOVA te verschijnen. Als Van Thijn hier niet op ingaat belt vijf minuten later Felix Rottenberg met hetzelfde verzoek. Wanneer hij ook Felix afwimpelt, belt vijf minuten later Wim Kok of hij toch niet bereid is te gaan. Aan-

velende boodschap vertellen dat hem nog wat te doen staat en dat ze onderweg wel ergens uit de muur zullen eten.

Ook van Thijn's relatie met zijn vriend Joop van Tijn heeft nauwelijks de media gehaald (Zou dit komen, omdat Van Tijn hoofdredacteur van Vrij Nederland is?). In de loop van het boek wordt steeds duidelijker dat het voor een politicus niet gemakkelijk is om vrienden te hebben in de wereld van de media. Evenals Ed (van Thijn) is Joop (van Tijn) iemand wiens werk op de eerste plaats komt. Dit blijkt nog maar eens als van Tijn een artikel over de IRT-affaire in Vrij Nederland schrijft waarin hij zijn vriend geenszins spaart.

Verder is er door de pers nauwelijks aandacht geschonken aan enkele opvallende kenmerken van de bestuurlijke gang van zaken in Den Haag. Zo was ik nogal verbaasd toen ik las dat ambtenaren van Binnenlandse Zaken bepaalde beleidsideeën bottom-up wilden insteken, toen hen

gebleken was dat er top-down geen draagvlak voor bestond. Ook trof het me dat na jaren van 'ontkokeringsbeleid' Van Thijn geen enkele steun van zijn collegae kreeg om meer 'integraal bestuur' te introduceren. In de loop der jaren zijn de schotten tussen de beleidsvelden niet verminderd, ze zijn hoogstens anders opgesteld.

Tot slot is het mij duidelijk geworden dat de besluitvorming in Den Haag veel rommeliger verloopt dan een buitenstaander zich op het eerste gezicht zou kunnen voorstellen. De belangrijke hoofdpersonen in het verhaal, Lubbers en Kok, hollen van incident naar incident en hebben nauwelijks tijd (en moed) om in belangrijke politieke kwesties coördinerend op te treden. Het is dan ook niet voor niks dat Ed van Thijn de voormalige premier van Nederland, Ruud Lubbers, geprezen in binnen- en buitenland om zijn probleemoplossend vermogen, consequent - en met gevoel voor ironie - de grote Regisseur noemt. ■

Ingezonden mededeling

FEEST!!!

Er komt weer een faculteitsfeest!

Het thema is dit maal:

**café
continental**

Plaats: FSW

Datum: 31 maart

Tijd en Band: nog later bekend te maken...